«Мина Мазайло»: характеристика образів

Образи п’єси важко поділити на позитивні та негативні. Усі персонажі одночасно типові та живі, вони всі притримуються протилежних поглядів на явище українізації. І це основний конфлікт твору. А головна мета М.Куліша, на мій погляд, протиставлення, зіткненні цих кумедних, кожен по-своєму, образів заради об’єктивного висвітлення проблеми українізації 20-30-х років.

Образ Мини Мазайла
Мина Мазайло – українець за походженням, міщанин, харківський службовець. Він вирішує змінити своє українське «плебейське» прізвище на щось більш милозвучне, російське. Він вважає, що саме прізвище стає на заваді його щастю, не дає отримати підвищення на службі, що через прізвище оточуючі ставляться до нього без належної поваги тощо. Для Мини українське прізвище – показник низького походження, ніби натяк на «другосортність» людини. Він легко забув свій славний козацький рід, бо в його міщанському оточенні та соціальній ситуації того часу (а це вже радянські часи, які пропаганду вали зовсім інші цінності) це було неактуально.

При цьому Мина як особистість не являє собою нічого видатного. Він далеко не розумний, ми нічого не знаємо про його здібності чи таланти. Ми бачимо його лише одержимим глупою ідеєю, без почуття гідності, чванливим та сварливим. Він смішний у своєму прагненні змінити життя на краще лише змінивши прізвище та глухий до аргументів проти його ідеї.

Українізацію він сприймає як спробу зробити його «провінціалом, другосортним службовцем і не давати мені ходи на вищі посади». Він, його дружина та дочка смішні, бо відхрещуючись від усього українського, виставляючи себе «руськими», вони разом з тим навіть не вміють правильно розмовляти російською мовою.

Наприкінці п’єси з ним трапляється зовсім парадоксальний курйоз – його звільняють з посади «за регулярний опір українізації».

Образ Мокія
Мокій – син Мини Мазайла, його повна протилежність. Він захоплюється багатством та красою української мови, чим доводить батька до сказу. Мокій постійно читає та дивиться українське кіно, його обурюють помилки, які допускають на афішах. Він постійно звертається до словників, розкриває значення слів та фраз, перекладає російські вирази. У вуста Мокія М.Куліш уклав багато своїх думок та переживань за долю та чистоту української мови.

Мокій виступає категорично проти зміни прізвища на російський лад, навпаки пропонує додати до нього втрачену частку Квач, бо це почесне та трудове прізвище. І всім цим він мало не зводить решту членів родини з розуму.

Проти, Мокія не можна назвати позитивним героєм. Він смішний у тому, як спілкується з Улею, чим вона приваблює його. Він непривабливий у тому, як сперечається з батьком та дядьком Тарасом – він поводиться грубо та нестримано. Він настільки закоханий у мову, що помічає Улю лише через те, що вона також показує інтерес до неї.

Образ тітки Мотрі

«Тьотя Мотя» вийшла за межі твору та пішла у народ як прізвисько. Це груба, неосвічена жінка, ворожо налаштована до всього українського. Проте на рідкість вперта у своїх поглядах та не соромиться їх висловлювати. Вона за походженням також українка, проте вважає себе «руською», а українську мову – «австріяцькою вигадкою», не визнає руськими галичан.

Тьотя Мотя – саркастична, гостра на язик. Її репліки «Краще бути ізнасілованной, нєжелі украінізірованной», «навіщо ви нам іспортілі город?», бездоганна логіка «Доводи? Будь ласка, — доводи. Да єтого не может бить, потому што єтого не может бить нікада», обурення з приводу того. Що в театрі розмовляли та співали українською – всі ці кумедні та водночас сумні моменти якнайкраще характеризують образ тітки Мотрі.

Та й у її агресивній «руськості» автор винахідливо пробиває велику дірку: коли Уля розповідає про «український стандарт» жіночої краси, тітка тишком міряє довжину своїх ніг – чи досить довгі?

Образ дядька Тараса
 Як і тьотя Мотя, дядько Тарас – гротескна фігура. Він – прихильник старовини, козаччини, того, що все оджило своє, та не хоче брати у розрахунок сучасні умови життя. Незважаючи на глибоке знання історії та мови, любові до українського, певні висловлювання, що не позбавлені сенсу, після суперечки з тіткою Мотрею він змінює свою позицію і голосує за зміну прізвища. Для нього головне, аби залишився корінь «маз» як показник його роду. Тобто, Тарас являє собою тільки ще одну точку зору на українське, яка типова для того часу.

Образ Улі
Уля виділяється з-поміж інших персонажів тим, що вона на початку твору зовсім не має ніякого ставлення до українізації, вона про це не задумувалася, це не відігравало ролі у її житті. Її бабуся – українка, проте сама Уля вже не може й українського «г» вимовити. Її мати інколи вдома за звичкою говорить по-українськи. Цьому всьому дівчина не надавала великого значення. Вона цікавилася женихами та красивим одягом.

Під впливом Мокія вона починає щиро цікавитися українською мовою, розуміти її красу та багатство. Уля, мабуть, символізує таке собі неупереджене ставлення до всього українського, для неї це не політичне питання, як для решти, а щире захоплення. Вона уже й сама ходить по бібліотеках та читає українські книжки. Проте, можливо це трапилося тому, що Уля закохалася у Мокія.

Образи Лини та Рини
Жінка та дочка Мини Мазайла – типові зарозумілі та тупі міщанки, що поділяють суб’єктивно вмотивовану зневагу Мини до всього українського. Вони показово копіюють шляхетних дам, кокетують, ахають та хапаються за серце. Проте між собою гризуться, як собаки, зовсім не поважають одна одну. Їхнє життя складається з пліток, підглядань, обговорення нарядів тих, хто «добре влаштувався у житті». Усе, що суперечить їхнім поглядам, піддається жорсткому осуду. При цьому Рина підступна та банальна, вона вмовляє подругу закохати в себе брата та змусити його змінити ставлення до прізвище через шантаж. А Лина – неосвічена та глупа, вона всерйоз хоче прокляти сина, щоб він зголосився на батькову примху.